

TSHATA YA PFANELO DZA VHALADZWE

Lwaminwaha minzhi, vhunzhi ha tshithshavha tsha AfrikaTshipembe tsho tlangana na u hanelwa kana u kandedzwa ha pfanelo dza vhatu dza ndeme. Izwi zwikatela pfanelo dza tshumelo dza ndondolo ya mutakalo. Uvhona uri hu khou swikelelwa pfanelo ya tswikelelo kha tshumelo ya ndondolo ya mutakalo sazwo sumbedzwa kha Ndayotewa ya Riphabuliki ya AfurikaTshipembe (Mulayo wa 108 wa 1996), muhasho wa mutakalo wođi kumedzela u tikedza, u tuțuwedza na u tsireledza pfanelo iyi. Ngauralo, u khou ðivhadza TSHATA YA PFANELO DZA VHATHU sa tshilinganyo tsho ðoweleaho tsha u swikelela pfanelo iyi.

Tshata iyi i tevhedza mbetshelwa dza mulayo muñwe na muñwe une wa khou shuma kha Riphabuliki ya AfrikaTshipembe na masheleni a shango lino.

Mupo na mutakalo zwo tsireledzeaho

Muñwe na muñwe una pfanelo dza mupo na mutakalo zwo tsireledzeaho zwine zwado vhona uri vhana mutakalo wa muvhili na muhumbulo, zwitshikatela ndisedzo i fushaho ya mađi, tshampungane na hune ha latiwa mashika khathihi na tsireledzo kha zwivhumbeo zwothe zwa khombo dza mupo, u fana na tshikafhadzo, ufhungudzea ha zwimela na zwipuka kana u kavhiwa.

U dzhenelela kha u dzhia tsheo

Mudzulapo muñwe na muñwe una pfanelo dzau dzhenelela kha mveledziso ya mbekanyamaitele dza mutakalo na uri muñwe na muñwe u na pfanelo dza u dzhenelela kha u dzhiatsheo kha mafhungo ane a kwamamutakalo wawe.

Tswikelelo kha ndondolo ya mutakalo

Muñwe na muñwe u napfanelo dza u swikela tshumelo dza mutakalo dzine dza katela:

- i. u wana ndondolo ya shishi tshifhinga tshothe kha zwiimiswa zwa tshumelo ya mutakalo zwiñwe na zwiñwe zwo vulaho, zwi sina ndavha uri u a kona ubadela;
- ii. dzilafho na ndulamiso zwine zwa fanela u divhazwa kha vhaladzwe u itela u konisa vhalwadze u pfesesa dzilafho na ndulamiso iyo na mvelelo dzazwo;
- iii. mbetshelo u itela thođea dzo khetheaho kha vhushe vhone ha kha ðibva u bebwa, vhana, vhafumakadzi vhođihwalaho, vhaaluwa, vhaolefhalo, vhatu vhanvha vhatunguni, vhatu vhanvha vha khou tshila na HIV kana vhalwadze vha AIDS;
- iv. u khuthadza vhasa taluli, u kombetshedza kana u ita zwa dzikhakhathi kha mafhungo a fanaho na mutakalo wau beba, pfuko kana HIV/AIDS;
- v. ndondolo yau fhungudza vhuțungu ine ya swikelelela nau shuma maelana na malwadze a safholi kana a isaho lufuni;
- vi. kutshilele kwavhudi kune kwa sumbedzwa nga vhanetshedzi vha tshumelo ya ndondolo ya mutakalo kune kwa sumbedza vhatu, tshonifho ya muthu, u kondelela, u pfelevhuțungu na
- vii. mafhungo ngaha mutakalo, ane a katela u wanalea ha tshumelo dza mutakalo na uri vhangha shumisa hani, zwa khwinesa, tshumelo iyo nahone mafhungo ayo a ðovha akha luambo lune lwa pfesesa nga mulwadze.

Ndivho ya ndindakhombo ya mutakalo/tshikimu tsha thuso ya dzilafho

Murado wa ndindakhombo ya mutakalo kana tshikimu tsha thuso ya dzilafho u na pfanelo dza u wana zwidodombedzwa nga ha ndindakhombo kana tshikimu tshathuso ya dzilafho na u hanedza, hofanelaho, tsheo ya ndindakhombo ya mutakalo kana tshikimu tshathuso ya dzilafho zwielanaho na murado.

U nanga tshumelo dza mutakalo

Muñwe na muñwe una pfanelo dza u nanga muñetshedzi wa ndondolo ya mutakalo kana tshimiswa tsha mutakalo u wana dzilafho fhedzi arali u nanga uho hu sado fhambana na tshilinganyo tsha maitelendavhelewa ane a shumiswa kha avho vhanetshedzi vha mutakalo kana tshimiswa, nau nanga ha zwiimiswa hu tshielana na tsumbanđila dza ndisedzo ya tshumelo dzo sumbedzwa.

Kha vhalafhiwe nga munetshedzi wa tshumelo ane a vha na dzina

Muthu muñwe na muñwe una pfanelo dza u divha muthu ane a khou u mu netshedza ndondolo ya mutakalo na uri u fanela u thogomelwa nga vhanetshedzi vha mutakalo vhanvha madzina avho a vhonala zwavhudi.

Tshidzumbe na tshiphiri

Mafhungo aelanaho na mutakalo wa muthu, zwi tshi katela mafhungo a elanaho na dzilafho a nga bviselwakhagala fhedzi arali huna thendelo nga nda ha musi zwi tshitodea nga mulayo kana nga ndaela ya khothe.

U nea thendelo vhana ndivho

Muñwe na muñwe u na pfanelo dza u newa mafhungo o fhelelaho ane avha a vhukuma nga ha lushaka lwa vhalwadze, maitele a u wana vhalwadze na mbadelo dzazwenezwo, u itela uri muthu a dzhie tsheo dzine dza kwama tshinwe na tshinwe tsha izwi zwitenwa.

U hana dzilafho

Muthu anga hana dzilafho nahone u hana uho hu ngaitwa nga u tou amba kana nga u tou nwala, fhedzi arali u hana uho husavhe i mutakalo wa vhanvha vhatu kha khombo.

U rumelwa uri vha wane themendelo ya vhuvhili

Muthu muñwe na muñwe una pfanelo dza u wana muhumbulo wa vhuvhili nga u tou humbela kha muñetshedzi wa tshumelo we a ði ngabela.

Mvelaphanda ya ndondolo

A huna muthu ane a ðo litshedzelwa nga muñetshedzi wa ndondolo ya mutakalo kana tshimiswa tsha mutakalo tshe tsha thoma u dzhia vhuđifhinduleli ha mutakalo wawe.

Mbilahelo nga ha tshumelo dza mutakalo

Muñwe na muñwe una pfanelo dza u vhalaela nga tshumelo ya ndondolo ya mutakalo na uri mbilaelo yeneyo i tođisiswe na u wana phindulo yo fhelelaho kha thođisiso iyo.

Vhudifhinduleli ha mulwadze

Mulwadze muñwe na muñwe u na vhuđifhinduleli vhu tevhelaho:

- U tivhudza vhanetshedzi vha tshumelo ya mutakalo nga ha zwine a tama zwone musi a tshilovha.
- U tevhedza dzilafho lo tiwaho kana maitele a ndulamiso.
- U vhudzisa nga ha mbadelo dzo fanelaho dza dzilafho na/kana ndulamiso na u dzudzanya mbadelo.
- U thogomela rekhodo dza mutakalo dzine avha nadzo.
- U thogomela mutakalo wawe.
- U thogomela na u tsireledza mupo.
- U thonifha pfanelo dza vhanvha vhalwadze na vhanetshedzi vha tshumelo dza mutakalo.
- U shumisa sisiteme ya ndondolo ya mutakalo nga ndila yo fanelaho na u sa i shumisa nga ndila ine ya sivhe yone.
- U divha tshumelo dzapo dza mutakalo na ndila dzine dza netshedziswa zwone.
- U netshedza vhanetshedzi vhatshumelo ya mutakalo, zwidodombedzwa zwo fanelaho zwa vhukuma u itela maitele a u wana, u ilafha kana u khuthadza.

Directorate Quality Assurance: Private Bag X828, Pretoria 0001 Telephone: 012 395 8264/3

www.doh.gov.za

health

Department:
Health
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA